

ЕТИЧНІ ВИМІРИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ: СВІТОГЛЯДНИЙ АСПЕКТ

1. Здобутки людства в різних сферах життя пов'язані зі зростанням рівня знань про світ та удосконаленням творчих умінь людини. В міру історичного поступу інформаційний простір розширюється, а зміст його, відображаючи зростання масштабу творення життя на розумних засадах, поглиблюється та удосконалюється. Чим багатший зміст інформації, чим ширше коло суб'єктів, що потенційно чи актуально долучені до її творення чи осмислення, тим більше можливостей розумного поступу людства.

2. Духовний зміст інформації – її об'єктивність, наукова виваженість – вагома складова взаємопорозуміння між народами і культурами, між природним світом і людиною, адже переконливо свідчить, що людство, попри відмінності в досвіді, зумовлені етнічними особливостями, звичаєвістю, типом господарювання, особливостями клімату тощо, є *сутнісно єдине* планетарне *розумне* життя. Якісна визначеність інформації та нашарування її змістового багатства є неодмінною складовою процесу творення культури на рівні суб'єкта, суспільства, людства.

3. Особливе значення в творенні духовної культури – духовності культури належить філософії, яка продовж своєї історії ставить за мету формування свідомого суб'єкта пізнавального відношення, сповненого потреби здобути істину про світ та місце людини в ньому. Саме філософія виводить свідомість за межі буденності уявлень про природний світ та сенс людського буття, спрямовуючи на формування ідеального образу реальності шляхом укладання його буття в систему понять та логічних образів. Збирання світу в ідеальну внутрішньо життєву цілісність – джерело творення духовності відносин, в яких особистість (людство) відкривається для себе багатством можливостей пізнання і творчих взаємодій зі світом.

4. Відтак, духовний розвиток та удосконалення людини як суб'єкта культури набуває закономірного характеру і утверджується в формах творчості в науці, художній культурі, практичному формуванні тощо. Зростання обсягу інформації та її змістовне поглиблення, а відтак, об'єктивна цінність (істина), моральна та естетична визначеність створюють підстави гармонійності

духовних структур суб'єкта творчого сприймання істини і краси, а значить злагоду розуму і почуттів, що взаємно підсилюють процес входження свідомості в зміст істини для повноти життя нею в радісному процесі творення нових ідей і образів, тобто примноження духовного досвіду суб'єктом культуротворення. У такий спосіб в суспільстві створюється атмосфера загального творчого піднесення, потреби жити красою творчого пошуку та втілювати його здобутки у практичному життєтворенні. Відтак, моральність суспільства об'єктивно засвідчує про себе долученням якомога ширших верств суспільства в життя творчим пошуком та творення усе нового і більш відповідного істині змісту досвіду та обміну інформацією. Тобто, суспільство засвідчує, що метою його є творча людська особистість. Не випадково, упродовж тисячоліть саме можливість доступу до скарбів науки та мистецтва була і до певної міри донині залишається привілеєм невеликого числа вибраних – представників панівних суспільних верств.

5. Сучасна ситуація, яку правомірно характеризувати як інформаційну революцію, визначається творенням нового типу відносин суспільства та людства з інформацією. З одного боку, безумовним позитивним фактором є можливість великого числа людей вільно користуватися інформацією та особисто долучатися до її поповнення. З іншого боку, названа обставина створила ряд проблем, що загрожують глобальною війною проти людини, оскільки є деструктивними, руйнівними для її свідомості. Потік інформації, що найчастіше не має ні науково-пізнавальної, ні моральної чи естетичної цінності, набуває все очевидніше загрозливих масштабів внаслідок фальші змісту і відверто аморального його спрямування. Тобто, ситуацію правомірно можна характеризувати як інформаційну війну проти людини: її розуму, почуттів, ціннісних уявлень, моральних переконань тощо. Культура постмодерну створила ситуацію інформаційності, що постає *руйнівною* для духовного світу людини. Цю тенденцію як типову відзначають філософи, називаючи її принципом “усереднення”: формування самодостатньої людини, де кожен замикається в собі і хоче звідти судити увесь світ [Див.: 1, с. 208]. Правомірно говорити про стратегію примітивізації ціннісних орієнтацій людини: перетворення її на “споживача” у найширшому сенсі цього поняття. Ця функція в стратегіях “обробітку” свідомості постає як провідна. Вона утверджується у формі свободи від моральних цінностей і визначається спрямуванням людини на зняття будь-яких моральних заборон, вироблених культурою: в міжособистісних стосунках, в ставленні людини до природи, в тому числі до власної природи. Ця інформація руйнівна деструктивністю змісту та антигуманним спрямуванням: вона пропагує людські вади як норму ставлення

людини до себе та інших. Наведемо як приклад один з фрагментів директивних документів Ради Національної Безпеки США від 18 серпня 1948 року щодо народів колишнього СРСР: “Людський мозок, свідомість здатні до зміни. Посіявши там хаос, ми непомітно підмінимо їх цінності на фальшиві і змусимо їх у ці фальшиві цінності повірити...” [Цит за: 2, с.13].

6. Духовна ситуація, що набуває усе відчутнішого позадуховного спрямування, зумовлена не лише позанауковим та позаморальним змістом інформації, що укорінена в інформаційному просторі сучасної постмодерної культури, але і культивуванням її під рубрикою свободи особистісного вибору суб’єкта сприймання. Великою мірою успішність названої стратегії обробітку масової свідомості деструктивним змістом інформації пов’язана з системою освіти, що не формує культуру мислення, не розвиває здатність критичного осмислення змісту інформації та уміння і потребу вибирати інформацію, здатну розвивати і удосконалювати особистість.

1. Манан П. *Токвіль: лібералізм – обличчям до демократії* / П’єр Манан // *Дух і Літера*, № 13 – 14. – К.: Дух і літера, 2004, – с. 199 – 212.

2. Шевякин А. *Загадка гибелі СРСР* / Шевякин А. – М.: Вече, 2004. – 464 с.

Едуард Семенюк

Національний лісотехнічний університет України,

м. Львів

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ОБ’ЄКТ ФІЛОСОФСЬКОГО ТА НАУКОВОГО АНАЛІЗУ

Один із найвагоміших результатів науково-технічної революції другої половини ХХ ст. – поступовий перехід людства до особливої стадії розвитку, яка в науці отримала назву інформаційного суспільства (або ж інформаційної цивілізації). Це стало безпосереднім наслідком такого важливого аспекту НТР, як інформаційна (комп’ютерна, мікропроцесорна) революція, що почалася у 70-х рр. минулого століття. Її суть полягає у докорінному, якісному оновленні всієї інформаційної площини життя світової спільноти з використанням новітніх комп’ютерно-інформаційних технологій та процесів на ґрунті досягнень мікропроцесорної електроніки. Саме винайдення мікропроцесору як універсального пристрою керування на окремому кристалі кремнію (1971 р.) можна